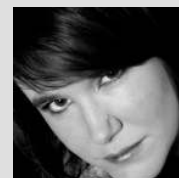

Ionica Smeets

wetenschapsjournalist, Leiden

i@ionica.nl

Het keerpunt van Eugène van Heijst

Op wiskundige congressen leerde ik preken

Eugène van Heijst (1960) is priester. Hij is rector van de Sacramentskerk in Brakkenstein-Nijmegen en woont daar in de kloostergemeenschap. Vóór hij priester werd studeerde hij wiskunde in Eindhoven en in 1992 promoveerde Van Heijst bij Henk van Tilborg in de cryptografie: “Ik ben uiteindelijk overstapt naar de theologie, maar niet omdat wiskunde me tegenviel. Ik sprak eens iemand op het seminarie die zei: ‘Ik studeerde eerste economie, maar dat was helemaal niets. Nu studeer ik theologie en dat is alles.’ Dat was mijn weg niet. Ik heb wiskunde altijd met veel plezier gedaan en ben altijd een wetenschapper gebleven.”

Ik ontmoet Eugène van Heijst in de Amsterdamse Begijnhofkapel, waar hij jarenlang rector was voor hij naar Nijmegen ging. De kapel zelf is prachtig, maar de vergaderzaal waar we zitten lijkt verdacht veel op die van de universiteit of een willekeurig bedrijf. Van Heijst draagt ook al geen soutane of priesterboord, hij ziet er eerder uit als een wiskundeleraar dan als een priester.

Komt u uit een kerkelijk gezin?

“We waren niet overdreven kerkelijk. We gingen op zondag naar de kerk, maar dat was het. Als scholier werd ik actief bij de parochiekerk. Ik begon als misdienaar en ze vroegen me voor steeds meer klussen. Zo ben ik er langzaam ingerold.”

Wilde u destijds al priester worden?

“Ik was wel bezig met theologie, maar ik overwoog het niet als studie. Op de middelbare school was ik wiskunde steeds leuker gaan vinden. In de brugklas had ik een 3 of 4 op mijn rapport, maar gaandeweg kwam er elk jaar een punt bij en kreeg ik er steeds meer plezier in. Dus besloot ik wiskunde te studeren in Eindhoven.”

Hoe beviel dat?

“Het viel in het begin ontzettend tegen, je moest allerlei idiote vakken doen. De na-

tuurkundevakken vond ik echt ontzettend lastig. Maar de vakken rond logica en discrete wiskunde vond ik erg leuk. Uiteindelijk ben ik gepromoveerd in de cryptologie; op een gegeven moment merk je waar je hart ligt.”

Was het vanzelfsprekend om te promoveren voor u?

“Daar had ik geen seconde aan gedacht toen ik aan mijn studie begon. Ik zag mezelf niet

Eugène van Heijst

in het echte bedrijfsleven, maar onderzoek bij Philips had goed gekund. In mijn laatste studiejaar nam mijn latere promotor, Henk van Tilborg, me soms mee naar lezingen op het Centrum voor Wiskunde en Informatica in Amsterdam. Toen daar op een gegeven moment een vacature was, heb ik ingetekend. Ik heb mijn promotieonderzoek met veel plezier gedaan, ook de internationale contacten en congressen vond ik leuk. Mensen vragen me soms waar ik heb leren preken en dan antwoord ik altijd dat het op die wiskundige congressen was. Daar stond ik als jong broekje voor een zaal van zeshonderd kritische professoren die mij helemaal niet geloofden en eens kwamen kijken wat ik te vertellen had. Daar heb ik veel van geleerd.”

Hoe besloot u om na uw promotie toch priester te worden?

“Het was geen abrupte overgang, het waren steeds twee sporen. Ik was altijd actief gebleven in de kerk. Tijdens mijn promotie begon ik aan een weekendstudie theologie, omdat ik me steeds meer afvroeg of het toch iets voor mij was. En dat was het.”

Hoe vond uw familie het dat u priester werd?

“Mijn ouders waren er aanvankelijk tegen. Ten eerste vonden ze me niet geschikt. Dat vond ik ook. Ten tweede vonden ze het zonde van mijn wiskundestudie. Dat vond ik ook. En tóch wilde ik het proberen.”

Waarom vonden ze dat u niet geschikt was?

“Een oom van mij is priester en mijn ouders vonden dat hij het goed deed, maar dat ik niet zijn karakter had. Dat klopte, en ik twijfelde zelf ook of ik geschikt was. Je weet niet of je het kunt voor je eraan begint. Sowieso moet je erin groeien. Ik was 38 toen ik priester werd. Het is goed om niet op je 23ste te beginnen, maar eerst een andere baan gehad te hebben. Je moet wat levenservaring opdoen, zelf beschadigd worden en weten wat er leeft in de samenleving. Tijdens je studie kun je nog wel leren hoe je een preek op zondag houdt. Maar hoe je iemand helpt die in de problemen zit, leer je niet uit een boek. Dat geldt ook als je een kind krijgt. Een vriend vertelde dat hij na de bevalling van zijn vriendin thuiskwam uit het ziekenhuis met dat kind in zijn handen en dacht “Wat moet ik nu doen?” Eenzelfde paniekgevoel had ik toen ik net priester was: “Ze laten me zomaar los op de mensen. Wat moet ik zeggen als iemand komt biechten, of als er een stel met huwelijksproblemen komt?” Maar

je leert het in de praktijk en bij het tweede echtpaar wist ik al beter wat ik moest doen.”

Combineert wetenschap voor u goed met het geloof?

“Sommige wetenschappers zijn heel erg fel voor of tegen het geloof. Ik vind het lastig als mensen zo’n forse mening hebben dat je niet meer met ze kunt praten. Het maakt me niet uit of iemand tegen het geloof is, natuurlijk mogen en moeten mensen kritisch nadenken. Ik ben een wetenschapper, die houding verdwijnt niet nu ik priester ben.”

Sommige mensen zeggen dat wiskunde hen het goddelijke laat zien.

“Ik heb dat niet zo. Wiskunde bracht me niet dichterbij God, maar ook niet verder weg. Het is iets dat ik met veel plezier deed en van wat ik leerde blijft er altijd iets bij me. Dat is niet altijd even makkelijk voor anderen. Zo kwam er op een gegeven moment een echtpaar met huwelijksproblemen. Ze hadden allebei hun eigen idee over wat hun probleem was. Ik vertelde hen dat het probleem volgens mij heel ergens anders lag. Ik kijk dan heel analytisch naar de situatie. Dat echtpaar was er op dat moment zelf niet zo blij mee, maar uiteindelijk hopelijk wel.”

Hoe zien uw werkdagen eruit? Staat u in het klooster heel vroeg op?

“Welnee, om zeven uur. We wonen in Nijmegen met zijn achten, het is een kleine gemeenschap. Vroeger woonden ze daar met zijn zestigen, maar die tijd is voorbij. Ik zit bij een congregatie, niet verbonden aan een lokaal bisdom, maar bij een organisatie die wereldwijd werkt. Ik ben één van de jongere priesters en ik heb daardoor allerlei bestuursstaken waarvoor ik veel reis en vergader.

Anderzijds zijn er de persoonlijke contacten met mensen. Ik organiseer bijvoorbeeld cursussen. Zo hield ik filmavonden waarbij we populaire films als *Harry Potter* of *Amélie* keken en napraatten over de levensvragen die in de film naar voren kwamen. Je kunt niet zeggen dat we in een atheïstische wereld leven. Mensen voelen zich misschien minder verbonden met religie, maar ze herkennen bijvoorbeeld de christelijke elementen in *The Da Vinci Code*.

Ook schrijf ik onder een pseudoniem romans over thema’s die me interesseren: bijvoorbeeld de dagboeken van Anne Frank of de Amsterdamse krakers. In Amsterdam was mijn werk lokaler dan in Nijmegen. De Begijnhofkapel is een heel bekende kerk en hij is altijd open. Toeristen komen het ge-

bouw bekijken, maar ook uithuilen met hun verdriet. Ik was vroeger regelmatig in de kapel aanwezig als aanspreekpunt, voor als iemand wilde praten over zijn leven.”

Wat deed u dan?

“Luisteren. Vooral luisteren. Je kunt wel wat zeggen, maar het belangrijkste is dat mensen hun levensverhaal kunnen vertellen met de pijn die ze hebben.”

Lukt het om hen te helpen?

“Als je bij de kerk werkt, moet je afleren om resultaatgericht te werken. Vaak komen mensen één keer praten over hun problemen en daarna gaan ze verder en zie ik ze nooit meer. Ik weet niet of ons gesprek dan geholpen heeft. De vraag van effectiviteit moet je ook niet stellen. Ik hoop dat ik voor die persoon iets van God zichtbaar heb kunnen maken, zodat diegene weer verder kan in het leven. Ik geloof natuurlijk dat God bestaat, dus het hangt niet alleen van mij af. Ik probeer de dingen zo goed mogelijk te doen, maar God doet de rest. Die moet ook zijn deel doen.”

Heeft u ambities binnen de kerk?

“Nee, maar ik wil graag veel met mensen praten: dat heet persoonlijk pastoraat. In Amsterdam bezocht ik cafés. Niet om over religie te spreken, maar over de zin van het leven, hoe je omgaat met problemen.”

Denkt u dat dit een betere manier is om over religie te praten dan om binnen te komen en over God te beginnen?

“Sommigen zitten helemaal niet op religie te wachten, dan begin ik er niet over. Je probeert mensen te helpen en moet kijken wat er het beste bij hen past. Ik laat dan liever iets van God zien door mijn houding. Wat ik vaak merk is dat mensen een antwoord verwachten van mij. Maar ik heb geen pasklare oplossingen, ik probeer samen met mensen op zoek te gaan naar een antwoord.”

Heeft u een goede suggestie voor een (Nederlandse) wiskundige met een bijzonder keerpunt in zijn of haar carrière? Stuur dan een e-mail naar i@ionica.nl.